

Karakalpakların Urukları, Sembolleri ve Damgaları

arıs

köpe

“Konrat ile Müyten, ilk büyük hanýmından doğmuştur; Kıtay, Kıpçak, Keneges, Mangıt ikinci eřin çocukları idi.”

“O, babasının ölümünden sonra abisi Konrat’la hanlık mücadelesine girip, annesi Akçolpan’ın yardımıyla ormana kaçıp gider. Ormanda tek başına av avlayıp, balık tutup gün geçirir. Sonradan evlenir. Bu yüzden, onun bazı çocukları kervanlarla başka yurtlara geçer. En sonunda onu, adzın yüzünü tıy basmış durumda iken Konrat’ın babası Püllik bulur ve ona Müyten diye ad koyup, öz evladı kabul eder. Bu sebepten Müyten, Konrat’ın Püllik taifesine girer”

*“Koluna basan Koldavly
Baldyryna basan Apamaly
Çift çift basan Kostamgaly
Damgasý çift olmuþ imiþ”*

*“Bazar Gulpak oðlu Tomay
Hepsini yarattý Huda
Yine birisi Meñlibay
Ondan Mayby olmuþ imiþ
Tomay elçi özgür oldu*

Bayâdilden Aþamaylý
Haydar oðlu Kostamgalý
Kandekli ile Koldavlý
Hediyelerini almýþ imiþ

Bir söz var; kýlalým ýzhar
Haydar'ýn iki oðlu var
Hayvan'a vurduðu damgasý var
Damgasý çift olmuþ imiþ”

Jan âdil de damga basmýþ
Damgasýný kola basmýþ
Þýrjegen ve Karnýjuvan
Koldavlý'nýn kardeþiyimþ

Membetkul'un üç oðlu var
Manak bölek biri Koþkar
Olca kýz Kalmuk eþi var
Ondan Kalmuk olmuþ imiþ

“Önceleri avýlýmýz Balgalýlar içinde en dölsüz avýl imiþ.
Babalarýmýz göz deðmesin diye düþünüþ böyle adlandırmýþ”

Biri söyler “Kandekli”der
Birisi de “Han Tekli” der
“Kýl elbiseden yataklý” der
Aslýný kimse bilmez imiþ

“Hanýn eþi enik doður-
du”

“Babamýz derin havuz
(çukur) kazmýþ, onun içi de yaz, kýþ su ile dolarmýþ. Her
bir Kandekli “Atanýn evinden su aldýk” dedikten sonra
Kandekli olarak adý kalmýþ”

*“Konrat, Müyten, Kıtay, Kıpçak
Keneges, Mangıt, Akpıbak
Hepsi, altı uruk Karakalpak
Özbek'ten ayrılmış imiş”,*

*“Jayılhan
Bey'in birinci hanımından Konrat, ikinci hanımından
bizler, üçüncü hanımından ise Kıtay, Kıpçak, Keneges,
Mangıt denilen çocuklar doğmuştur. Taht mücadeleleri
başladığında Akçolpan ananın öz çocuğu olan babamızı
ormana alıp kaçırdı. Babamızın yüzünü sakal bürüyünce
de Müyten diye adlandırıldı. Bizim sembolümüzün
Akçolpan olması bundan dolayıdır. Başka çaresi
olmadığı için babamız av ve balık avlayıp gün geçirmiş.
Bunun için de damgası “Yaba olmuş”*

yaba

Akçolpan

bosađa

uludađ

Bömiş

“Bey’in eşi Sarnaz imiş

Aynı huri peri imiş

Kıtaylı, Kotan kız imiş

Jiyen ondan almış imiş

Sarnaz’dan dođdu Kıtaybek

Kıtay donunu kıldı yorgan”

Kıtaybek de koyun yığdı

Koyunu cihana sığmadı

Ala dađlarda yaylardı

O dağ sembol olmuş imiş

Ala dađ

Deht-i Kıpçak

Teke, Kepe bir Mangýt

Mangýt denilen külli Mangýt

